

Senegal:

Perspektiver og forhindringer for projektet Den Store Grønne Mur

- af IRIN, tjeneste for nyheder og analyser under De Forenede Nationers Kontor for Koordinering af Humanitære Anliggender
- oversat fra fransk af Dorthe Lindahl
- fodnoter af Jørgen Olsen.

MBAR TOUBAB, 1. december 2011 (IRIN) –

Den tidligere gedehyrde Samba Ba peger stolt på en 1 meter høj række af akacietræer, der rager op af det fine græs, som er den eneste plante ud over træer, der naturligt vokser på denne golde savanne i det nordlige Senegal. ”Træerne er en velsignelse – træerne er liv. Vi kalder denne række af træer Sahels Nilen”.

Ba håber, at træerne med tiden ender med at give sorte frugter, som kan bruges til føde til gederne. De øvrige indbyggere i landsbyen planter også disse Sahel-akacietræer, der giver en slags gummi med helbredende egenskaber, tamarindetræer, der giver en spiselig sursød frugt, ørkendadelpalmer eller soump-træer, der bærer små frugter, hvis olie kan bruges til madlavning. Det er alle tornede træer med små blade, de eneste, der er i stand til at overleve i golde forhold.

Inden for rammerne af projektet Den Store Grønne Mur, der er et ambitiøst panafrikansk miljøprogram, planter fastboende og halvnomadiske fulbé-kvægavlere¹ fem hektar med frugt- og grøntgartneri og cirka 1.000 træer.

Formålet med initiativet er at bekæmpe ørkendannelsen langs Saharas sydlige grænse og give nomadebefolkningerne yderligere midler til

---

¹ I originalteksten står ”fulani”, selv om det pågældende folkeslag normalt hedder ”peul” på fransk. ”Fulani” er betegnelsen på engelsk og hausa. Genvej til Udvikling har besluttet at anvende betegnelsen ”fulbé”, flertal ”fulbeer”, da fulbé er det, som folket kalder sig selv.

at opretholde tilværelsen, samtidig med at man forbedrer deres ernæringsmæssige sikkerhed.

Finansieret af Den Internationale Miljøfond² indskriver projektet sig i rammerne af FN’s konvention om bekæmpelse af ørkendannelse, hvis formål det er at reducere fattigdom og forbedre de ernæringsmæssige ressourcer.

Kapitalindskyderne har lovet 3 milliarder dollars til de 11 deltagerlande: Burkina Faso, Djibouti, Eritrea, Etiopien, Mali, Mauretanien, Niger, Nigeria, Senegal, Sudan og Tchad.

Et ambitiøst projekt

Regeringerne i disse 11 Sahel-stater ønsker, at et kæmpehegn – 15 kilometer bredt og 7.000 kilometer langt, altså 10 millioner hektar – bliver opført i løbet af de næste 20 år. Dette skovbælte skulle medvirke til at holde ørkenens fremrykning tilbage og blokere de varme vinde, der sætter fart i erosionen.

”Muren er blot det endelige resultat. Det, vi forsøger at gøre, er at beskytte og genoprette økosystemerne i disse regioner af Sahel og på den måde gøre det muligt at forbedre ernæring, sundhed, levevis og miljø hos savannens befolkninger”, siger Matar Cissé, administrerende direktør for det nationale kontor, der er ansvarlig for iværksættelsen af projektet i den senegalesiske hovedstad, Dakar.

På grund af den kroniske tørke er det sværere og sværere for fulbé-nomaderne at tjene til livets ophold som kvægopdrættere, som de gjorde pr. tradition.

---

² Originalteksten siger ”le Fonds pour l’Environnement Mondial”.

Kumba Ka, forkvinde for Havebrugsforeningen i landsbyen, med Aissa Ka på familiens jordlod
(foto: Jane Labous, IRIN)

Samba Ba, en 42-årig fulbé, bor i landsbyen Mbar Toubab 100 km fra Sahara-ørkenen, dvs. fra den del af ørkenen, som findes i det tilgrænsende Mauretanien. Ifølge ham ville kvægavlerne overveje at slå sig ned i disse landsbyer, hvis de kunne tjene til livets ophold ved at dyrke og sælge frugt og grøntsager.

Cissé tilføjer: ”Vi håber at kunne udvikle et system, der gør det muligt at hjælpe disse mennesker med at være bosat på samme sted, med at skabe jobs og få deres indkomst til at stige. Det kunne være, at dette system medfører store forandringer i nomadefolkenes måde at leve på”.

Fødeproduktion og forandring af levevis

Man underviser landsbyboerne i at dyrke køkkenhaver og bruge dråbe-til-dråbe-vandingsanlæg. Dette indebærer, at man forbinder et lille vandreservoir på en forhøjning med gennemhullede rør, som forsyner hver enkelt plante med små, men tilstrækkelige mængder vand.

”Vi tilbagelægger lange distancer for at finde græsange og vand. Hvis projektet lykkes, vil situationen i dette område ikke længere være håbløs”, siger Ba til IRIN. ”Det kan kun være gavnligt at have vand og mad i nærheden for at ernære vores familier og dyr”.

Ifølge studier gennemført af Nigers regering har opdrættere med små kvæghjorde mistet i gennemsnit 90 procent af deres kvæg på grund af gentagne tørker.

Indtil nu har de 133 kvinder, der deltager i projektet i Mbar Toubab, produceret salat, tomater, løg, kartofler, gomboer³, auberginer, vandmeloner, gulerødder, kål og kålroer.

”Mangotræerne og appelsintræerne har endnu ikke givet frugter,” siger Kumba Ka, der står i spidsen for Havebrugsforeningen og hver dag går seks kilometer for at arbejde i sin have. Mange landsbybeboere troede ikke på, at et sådant projekt kunne lade sig gøre. ”Vi dyrker al slags forskellige grøntsager, som normalt kun gror der, hvor der er meget vand”, siger Ka til IRIN.

”Hvis det skal tjene til at understøtte den ernæringsmæssige sikkerhed, skal et sådant projekt være baseret på en markedsanalyse, der gør det muligt at vide, hvem der vil købe grøntsagerne og til hvilken pris,” siger Peter Gubbels, koordinator i NGO'en Groundswell International's Vestafrika-afdeling og forfatter til en arbejdsgruppes nye rapport om Sahel med titlen ”At slippe ud af sultens cyklus – vejene til modstandsdygtighed i Sahel.”

(fortsættes side 10)

³ Gombo er en urt, hvis ekstrakt anvendes hyppigt til fremstilling af sovs.

Senegal: Perspektiver og forhindringer for projektet Den Store Grønne Mur

Fulbé-gedehyrder i det nordlige Senegal
(foto: Jane Labous, IRIN)

(fortsat fra side 9)

”Hvis Den Store Grønne Mur kan spille en vigtig rolle omkring miljøaspektet og understøttelsen af midler til at opretholde tilværelsen for nomadebefolkningerne, skal den imidlertid ikke betragtes som **løsnigen** på den ernæringsmæssige usikkerhed,” siger Gubbels. ”Projektet risikerer at være for ambitiøst, hvis det både tager fat på ørkendannelse og på den ernæringsmæssige sikkerhed. Det er nemlig to adskilte fænomener, som kræver forskellige løsninger.”

Ernæringsmæssig usikkerhed og ørkendannelse

Den ernæringsmæssige usikkerhed i Sahelområdet skyldes for en stor del forøgelsen af kløften mellem rig og fattig og af eksistensen af en ”underklasse på 30 procent udstødte,” som lever i kronisk fattigdom, tilføjer han.

”Blandt de mange mulige løsninger kan man blandt andet nævne mekanismerne med støtte til produktionen, foranstaltningen af social sikring og skridt til forebyggelse af katastrofer.” Fænomenet med ørkendannelse tvinger ifølge ham folk til at flytte rundt.

”I den folkelige tankeverden er ørkendannelsen sanddrivernes fremskyden i en fart på to kilometer

om året; men i virkeligheden er det rovdriften på naturressourcer, overgræsning, intensivt landbrug og den efterfølgende jordfygning, der til sammen ødelægger livsgrundlaget,” siger Gubbels.

”Projekter med plantning af træer for at bekæmpe ørkendannelse giver bedre resultater, når træerne tilhører landmændene selv,” siger Chris Reij, koordinator for African Regreening Initiative (= Initiativet for at gøre Afrika grøn igen)

Ifølge Gubbels ”overlever kun 20 pct. af de nyplantede træer ... Projektet med plantning af træer indebærer således en høj risiko ... Medmindre man mobiliserer millioner af bønder til at investere i og passe træerne, er kampen imod ørkendannelse altså dømt til at mislykkes.”

Kvægopdrætternes egne løsninger

”De mest nyskabende projekter for at forbedre livet og midlerne til at opretholde tilværelsen for kvægopdrætterne er udviklet af opdrætterne selv med hjælp fra NGO’er,” siger Reij.

I Niger har opdrætterne for eksempel af egen tilskyndelse grundlagt nye bedrifter, hvor de planter træer, dyrker køkkenhaver og opretter mobile sundheds- og uddannelsesstjenester.

Landsbyen har fået en traktor
(foto: Jane Labous, IRIN)

”Det er bedre at prioritere en overlevelsesstrategi, der kombinerer mobilitet og landbrug, snarere end at bruge disse programmer til at opmuntre nomaderne til at blive fastboende; for det medfører ofte spændinger i forhold til lokalsamfundene.

Delvis mobilitet... udgør en bedre strategi. Delvis mobilitet er mindre risikabelt end at blive på samme sted ... at blive på samme sted kan medføre overgræsning, og hvis regionen ikke får meget regn det år, er man meget mere sårbar,” gør Gubbels opmærksom på.

I værste fald ”hvis projektet ”Den Store Grønne Mur” ikke modtager nok støtte og teknisk bistand, vil man om nogle år se en traktor, der er gået i stykker, nogle små træer spredt i landsbyens beplantning, nogle familier, der nyder godt af lidt havebrug og alt i alt få positive forandringer; de fattigste familier vil være lige så kronisk sårbare som før,” tilføjer Gubbels.

”Hvis det ambitiøse projekt bliver betragtet som en finansieringsramme og som en platform til at befordre informationsdeling mellem 11 Sahelstater, vil det ikke desto mindre kunne have en positiv indflydelse på opdrætternes liv og midlerne til at opretholde tilværelsen,” konkluderer Gubbels.

****

Efterskrift:

IRIN har bedt os tilføje – som fast procedure ved oversættelser af informationstjenestens publikationer:

”Genvej til Udvikling has independently translated IRIN's article. The translation has not been reviewed by IRIN or the United Nations and Genvej til Udvikling assumes full responsibility for the accuracy and faithfulness of the translation. The original article may be viewed : <http://www.irinnews.org/printreport.aspx?reportid=94361>

See the following link to our terms and conditions for further information on use of our content: <http://www.irinnews.org/copyright.aspx>”

På dansk:

”Genvej til Udvikling har af egen drift oversat IRIN's artikel. Oversættelsen er ikke blevet efterprøvet af IRIN eller af FN, og Genvej til Udvikling påtager sig det fulde ansvar for omhu og præcision i oversættelsen. Den originale artikel kan læses på dette link:

<http://www.irinnews.org/printreport.aspx?reportid=94361>

Se det følgende link for yderligere oplysninger vedr. vores normer og betingelser omkring anvendelse af vores stof:

<http://www.irinnews.org/copyright.aspx>”